

VOORSTEL VTH MO: PROCESAANPAK GEVOLGEN ACTUALISATIE EN INRICHTING TOEZICHT ENERGIEBESPARENDE MAATREGELEN

Inleiding

Energiebesparing is een centraal onderdeel van het klimaat- en energiebeleid en is van groot belang voor CO₂-reductie en het behalen van de klimaatdoelen. De energiebesparingsplicht verplicht bedrijven en instellingen met een energiegebruik hoger dan 50.000 kWh elektriciteit of 25.000 m³ aardgasequivalent alle mogelijke energiebesparende maatregelen met een terugverdientijd van vijf jaar of minder te treffen. Het doorvoeren van energiebesparende maatregelen is wettelijk verplicht en is geborgd in de Wet milieubeheer.

Inmiddels heeft het ministerie van Economische Zaken en Klimaat besloten de energiebesparingsplicht te actualiseren¹. Naast actualisatie van de energiebesparingsplicht, heeft het ministerie besloten om het toezicht op de naleving van de verplichtingen te bevorderen. Toezicht en handhaving op de energie besparings-, informatie- en onderzoeksplichten worden met de aanpassing van de energiebesparingsplicht ook toegevoegd aan het Basistakenpakket (BTP) van omgevingsdiensten. Het is daarbij FUMO die per 1 juli 2023 het toezicht moet gaan uitvoeren in opdracht van het bevoegd gezag in Friesland².

Deze actualisatie van de energiebesparingsplicht en de toevoeging van de toezichtstaak aan het BTP, betekent o.a. dat:

- Bevoegde gezagen en FUMO inzicht hebben in de bedoeling, de materie en relevante begrippen rond dit thema (o.a. Nationaal Energie-akkoord 2013-2020, Energiebesparing Wet milieubeheer, Erkende Maatregelen Lijsten (EML) en de opgelegde verplichtingen).
- Bevoegde gezagen inzicht moeten hebben voor welke bedrijven (type A, B en C) binnen hun grondgebied de geactualiseerde energiebesparende verplichtingen gelden³;
- Bevoegde gezagen de toezichtstaak op deze bedrijven (type A en type B voor zover nog niet belegd bij de FUMO, zoals detailhandel, horeca, supermarkten, kantoren, ed.) hebben op te dragen en te mandateren aan FUMO;
- Bevoegde gezagen aanvullende middelen ter beschikking stellen voor deze nieuwe taakuitvoering;
- FUMO deze toezichtstaak organisatorisch heeft te beleggen en uit te voeren.

In deze memo wordt een voorstel gedaan op welke wijze bevoegde gezagen en FUMO gezamenlijk deze actualisatie en toevoeging kunnen vormgeven, zodat FUMO vanaf 1 juli 2023 het toezicht en handhaving kan uitvoeren. Hierbij wordt duidelijk wat, wanneer, door wie en hoe dit vraagstuk op te pakken. Verzocht wordt om instemming.

Wat moet er worden gedaan?

Het advies is na bespreking en besluitvorming over deze memo op 25 januari 2023, te starten met een presentatie van Stef Strik van het ministerie van Economische Zaken in februari 2023 bij het VTH MO op 1 maart 2023 en in het algemeen bestuur FUMO in april 2023⁴. In de vergadering van het AB vindt vervolgens besluitvorming plaats over het te doorlopen proces en de mogelijke consequenties die hieraan zijn verbonden.

---

¹ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2022/07/04/aanscherping-energiebesparingsplicht> en [Omgevingsrecht | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

² Het gaat hierbij ook om toezicht op energiebesparing bij bedrijven die van zichzelf niet onder het huidige basistakenpakket vallen.

³ Ook label C bij kantoorgebouwen valt hier straks waarschijnlijk onder

⁴ Afhankelijk van beschikbaarheid van de heer Strik op beide data.

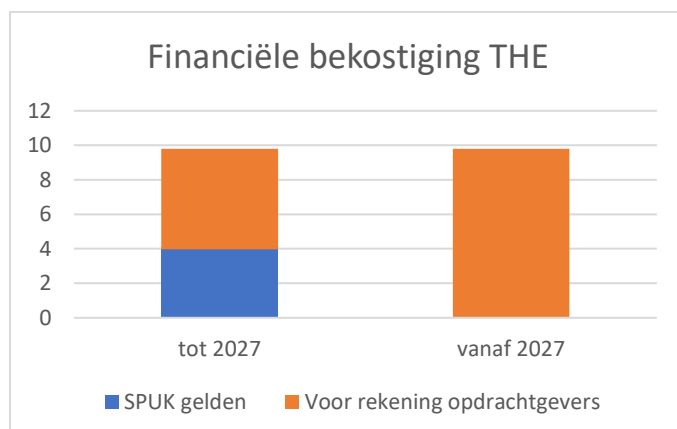
De verdere acties die genomen moeten worden, en door wie, zijn uitgewerkt in bijgaand excelbestand (bijlage 1). Het is van belang dat zo spoedig mogelijk het algemeen bestuur wordt geïnformeerd over de strategie en financiering voor toezicht en handhaving van de 'plicht ter verduurzaming van het energieverbruik' en de gevolgen hiervan en tot besluitvorming overgaat. Daarnaast is het noodzakelijk dat afhankelijk van het gekozen scenario z.s.m. inzage komt in het aantal energierelevante bedrijven bij bevoegd gezagen. Wanneer 'gekozen' wordt voor scenario 1 (uitvoering van de taken per 1 juli 2023) en de inzage per ommegaande niet mogelijk is, dan voorziet de FUMO niet gereed te zijn om per 1 juli as. de nieuwe basistaken uit te kunnen voeren. Zowel bedrijfsmatig als organisatorisch niet.

SPUK-gelden THE

In het VTH MO van 21 september 2022 is conform het plan van aanpak SPUK THE (toezicht en handhaving energie) gelden akkoord gegeven om invulling hieraan te geven conform spoor 1. Dit betekent dat het VTH MO een minimale variant vraagt van de FUMO voor het uitvoeren van toezicht op energie. Uitgangspunt van deze minimale variant is dat 50% van de huidige FUMO basistaakbedrijven eens per acht jaar wordt bezocht. Dit is afwijkend ten opzichte van het toezichtregime op basis van het VTH beleid, alle bedrijven worden op basis hiervan één keer in de zes jaar gecontroleerd. Verder zijn dezelfde uitgangspunten gehanteerd als die van de financieringssystematiek FUMO.

Op basis van deze uitgangspunten geldt dat over 16 jaar alle 3.700 bedrijven (het huidige aantal basistaakbedrijven) zijn gecontroleerd op het gebied van energie. De kosten voor het uitvoeren van deze taak worden de eerste vier jaren (tot en met 2026) betaald vanuit de ontvangen SPUK THE gelden. Na afloop van de SPUK-regeling komen deze kosten (€ 398.589 anno rekenmaatstaf 2022) voor rekening van de opdrachtgevers. Mogelijk worden door het ministerie na afloop van de SPUK structureel middelen beschikbaar gesteld, hierover is echter nog geen duidelijkheid.

De SPUK gelden worden besteed aan het energietoezicht voor de bestaande basistaken. Dit heeft als gevolg dat voor toezicht en handhaving van de nieuw bij de FUMO onder te brengen energierelevante bedrijven separaat middelen ter beschikking gesteld moeten worden. De FUMO heeft momenteel geen inzage in het aantal bedrijven die straks vanwege de gewijzigde regelgeving op het gebied van energie bij de FUMO worden ingebracht. Wanneer slechts als voorbeeld uitgegaan wordt van het indicatie aantal bedrijven dat vanwege de Omgevingswet waarschijnlijk nieuw wordt ingebracht bij de FUMO, zijnde 8.000 bedrijven, dan heeft dit het volgende effect. Rekening houdend met dezelfde uitgangspunten als de SPUK gelden (o.a. 50% toezicht in acht jaar) dan geldt ter indicatie dat voor het toezicht er jaarlijks bovenop de SPUK gelden € 582.092 (rekenmaatstaf 2022) benodigd is (ruim 7 fte). Hierbij wordt er van uitgegaan dat de coördinatierol iets wordt uitgebreid in uren. Bij het vervallen van de SPUK gelden per 2027 komt het totaalbedrag op basis van deze indicatie uit op jaarbasis op € 980.681 (maatstaf 2022).

Wanneer moet wat af zijn?

Uitgaande van inwerkingtreding wijziging Activiteitenbesluit en het Besluit omgevingsrecht op 1 juli 2023, zou de FUMO per die datum de taken overeenkomstig de gewijzigde regelgeving moeten uitvoeren. Het is echter de verwachting dat de acties die hiervoor benodigd zijn (zie volgende twee pagina's) niet tijdig opgeleverd kunnen worden. Uitvoering per 1 juli as. vraagt namelijk onder andere per ommegaande inzicht in de energierelevante bedrijven die overgaan naar de FUMO. Een ander denkbaar scenario is overdracht van de taken per 1 januari 2024. Hierdoor wordt niet direct voldaan aan de wet, echter wel binnen een redelijke termijn. Beide scenario's zijn hierna in tijdsplanning uitgewerkt.

Wie gaat dat doen?

In bijlage 1 zijn de acties, verwerkt in de tijdsplanning per scenario, nader uitgewerkt. Hierin is per (deel)actiestap ook aangegeven wie de actiehouders is (FUMO, GB of werkgroep).

Hoe pakken we dat aan?

De acties inhoudende (samenwerkings)afspraken met opdrachtgevers op te laten pakken door een nog op te stellen werkgroep bestaande uit een afvaardiging van opdrachtgevers (2 man/vrouw) en de FUMO (coördinator energie en toezichthouder energie) onder verantwoordelijkheid van het VTH MO. Maandelijks rapportering over vorderingen aan de agendacommissie van het VTH MO (via de nog aan te wijzen trekker vanuit de agendacommissie) zodat zij de voortgang kunnen monitoren en waar nodig kunnen bijsturen.

Opdracht werkgroep:

- I. Plan van aanpak opstellen op welke wijze de inventarisatie dient plaats te vinden.
  - Het opstellen van een template voor het in kaart brengen van energierelevante bedrijven, aan te leveren door een bevoegd gezagen, waardoor de FUMO met dit bestand in de hand op eenvoudige wijze via opdrachtverstrekking aan Stadsbeheer een digitale transfer kan plaatsvinden. Hierbij ook rekening houdend met de benodigde info die nodig is voor het aanmaken van bedrijven in de inrichtingenmodule van de FUMO.
  - Template laten vaststellen door VTH MO op 1 maart 2023 uiterlijk.
  - De uitvraag bij BG of en zo ja welke formatie wordt overgedragen aan de FUMO gelet op de over te dragen taken; hierbij rekening gehouden met het principe van personeel volgt werk.
- II. Aanleveren template en uitvraag formatie bij BG met verzoek deze te voorzien van de energierelevante bedrijven binnen hun gemeente en de over te dragen formatie. Beide bestanden moeten door BG **vóór 15 april 2023** (op basis van scenario 2) aangeleverd zijn bij de FUMO en hierover bericht te geven aan de werkgroep.
  - Na inventarisatie kan de FUMO een AB voorstel opstellen met financiële en personele gevolgen FUMO en haar zaakstelsel gaan inrichten.
- III. Met een procesvoorstel te komen over welke uniforme samenwerkingsafspraken gemaakt moeten worden, zoals onder andere benoemd in de (deel)acties. Besluitvorming hierover vindt plaats in het VTH MO.
- IV. Komen met een inhoudelijk adviesvoorstel richting VTH MO over de te maken uniforme werkafspraken (overeenkomstig planning).

Uitgaande van scenario: uitvoering taken per 1 juli 2023 (scenario 1)

Januari '23	februari '23	maart '23	april '23	mei '23	juni '23	juli '23	kan later
opgave energierelevante bedrijven per opdrachtgever aan FUMO en inventarisatie personeel dat overkomt van BG naar FUMO (principe: personeel volgt werk)	personeel aantrekken (werving starten, heeft doorloop van minimaal 4 maanden)	aanmaken nieuwe locaties/inrichtingen in Leef IM	AB besluit toezichtregime en financiering	Waar nodig aanpassen interne werkafspraken	Communicatie extern over toezichtrol FUMO	treedt wet in werking	PDC aanpassen
werkafspraken maken met opdrachtgevers	gevolgen organisatiestructuur in kaart brengen en waar nodig hierop acteren	overdracht van dossiers in de portal		systemen waar nodig aanpassen			wijziging begroting 2023 en 2024
opstellen advies AB toezichtregime	mandaat checken			aanpassen DVO's			jaarprogramma opstellen/wijzigen
Eventueel afspraken maken met deelnemers over dubbele bevoegdheid toezicht bij bedrijven				voorzieningen nieuw personeel regelen			
afhankelijk van wel/niet rol FUMO bij label C afspraken maken over samenwerking				inzage in VUE controles door gemeenten uitgevoerd - noteren in Leef			

Uitgaande van scenario: uitvoering taken per 1 januari 2024 (scenario 2)

April '23	Mei-juni '23	Juli-Augustus '23	september '23	oktober '23	november - december '23	januari '24	kan later
opgave energierelevante bedrijven per opdrachtgever aan FUMO en inventarisatie personeel dat overkomt van BG naar FUMO (principe: personeel volgt werk)	opstellen advies AB toezichtregime en financiële gevolgen per opdrachtgever	AB besluit toezichtregime en financiële gevolgen per opdrachtgever	aanmaken nieuwe locaties/inrichtingen in Leef IM	Waar nodig aanpassen interne werkafspraken	Communicatie extern over toezichtrol FUMO	Vindt overdracht taken plaats (zes maanden na inwerkingtreden van de wetswijziging)	PDC aanpassen
AB besluit proces en financiering	wijziging begroting 2024	overdracht van dossiers in de portal	werkafspraken maken met opdrachtgevers	systemen waar nodig aanpassen	AB: Vaststellen begrotingswijziging 2024		
		gevolgen organisatiestructuur in kaart brengen en waar nodig hierop acteren	afhankelijk van wel/niet rol FUMO bij label C afspraken maken over samenwerking	aanpassen DVO's			
		personeel aantrekken (werving starten, heeft doorloop van minimaal 4 maanden)	jaarprogramma opstellen	voorzieningen nieuw personeel regelen			
		mandaat checken					
		inzage in VUE controles door gemeenten uitgevoerd - noteren in Leef					

Wat na VTH MO op 25 januari as.: hoe verder brengen naar besluitvorming?

AB advisering en besluitvorming op 6 april 2023 over strategie, financiering en impact op FUMO. In de tussentijd voortvarend de acties die zijn genoemd in het bijgaande excelbestand oppakken. Dit betekent in beide scenario's wel dat we vooruitlopen op definitieve besluitvorming over de aanpassing van de wetgeving. Echter gezien de tijdsdruk en de verwachting dat gezien de urgentie van dit onderwerp in Nederland er een positief besluit op de voorgestelde wetswijziging volgt, is het risico nihil. Het sluit ook aan bij alle coalitieprogramma's van de opdrachtgevers en deelnemers van de FUMO.

De implementatie van deze wetswijziging vraagt de aankomende 6/12 maanden (afhankelijk van het gekozen scenario) inzet van de FUMO en van haar deelnemers. Deze inzet is nog nergens begroot en was tot voorkort niet voorzien. De kosten voor de FUMO voor het doorvoeren hiervan zowel procesmatig als organisatorisch worden geschat op € 92.000. In deze kosten is opgenomen deelname aan de werkgroep, interne projectbegeleiding, interne werkafspraken en stelposten voor werving & selectiekosten (afhankelijk van mens volgt werk), ICT aanpassing, ICT & Stadsbeheer en communicatie. Hierbij komt nog € 60.000 eenmalige investeringen op ICT gebied voor nieuwe medewerkers. Nog niet bekend is of er ook aanvullende middelen zoals extra vervoersmiddelen noodzakelijk zijn.

Bijlage 2: Achtergrond informatie

Energiebesparing is een centraal onderdeel van het klimaat- en energiebeleid en is van groot belang voor CO₂-reductie en het behalen van de klimaatdoelen. De energiebesparingsplicht is daarbij het belangrijkste instrument voor het stimuleren van energiebesparing bij bedrijven, naast de subsidies die hiervoor verstrekt worden vanuit het rijk en gemeenten. Deze energiebesparingsplicht verplicht bedrijven en instellingen met een energiegebruik hoger dan 50.000 kWh elektriciteit of 25.000 m³ aardgasequivalent alle mogelijke energiebesparende maatregelen met een terugverdientijd van vijf jaar of minder te treffen. Het doorvoeren van energiebesparende maatregelen is wettelijk verplicht en is geborgd in de Wet milieubeheer.

Inmiddels heeft het ministerie van Economische Zaken en Klimaat besloten de energiebesparingsplicht te actualiseren⁵. Zo is op 21 oktober jl. de Ministerraad akkoord gegaan met het ontwerpbesluit tot wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving en het Besluit kwaliteit leefomgeving in verband met de actualisatie van de energiebesparingsplicht voor milieubelastende activiteiten (ontwerpbesluit Bal). Het ontwerpbesluit is in het kader van de voorhang⁶ aan de beide Kamers toegezonden. Op 18 november jl. is de Ministerraad akkoord gegaan met het ontwerpbesluit tot wijziging van o.a. het Activiteitenbesluit milieubeheer en het Besluit omgevingsrecht. Hiermee worden voorbereidingen getroffen om de actualisatie van de energiebesparingsplicht op 1 juli 2023 te kunnen invoeren voor het geval het stelsel van de Omgevingswet niet op die datum in werking treedt. De ontwikkelingen zijn te lezen op: [Ontwikkelingen wet- en regelgeving energiebesparing - Informatiepunt Leefomgeving \(iplo.nl\)](https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2022/07/04/aanscherping-energiebesparingsplicht-en-omgevingsrecht)

Het doel van deze actualisatie is een eenduidige verplichting die uitvoerbaar en handhaafbaar is en ook toeziet op verduurzaming van het energiegebruik. Hierbij wordt het aantal maatregelen, de reikwijdte en de doelgroep van de energiebesparingsplicht uitgebreid. Zo wordt naast de huidige besparings- en informatieplicht ook een onderzoeksplicht geïntroduceerd.

- Informatieplicht houdt in dat diezelfde bedrijven en instellingen vanaf dat jaar één keer per vier jaar moeten rapporteren welke maatregelen ze hebben uitgevoerd ter verduurzaming van het energiegebruik. Het doel van de informatieplicht is enerzijds om bedrijven te informeren waar ze aan moeten voldoen om zo de naleving van de energiebesparingsplicht te verbeteren. Anderzijds is het doel om informatie gestuurd toezicht en de handhaving op de energiebesparingsplicht beter mogelijk te maken. De informatieplicht mag worden gerapporteerd met behulp van een erkende maatregelenlijst (EML) via een website.
- De onderzoeksverplichting houdt in dat vierjaarlijks een onderzoek naar alle mogelijke maatregelen ter verduurzaming van het energiegebruik door de activiteiten van aangewezen bedrijven wordt verricht. Een basislijst met generieke maatregelen, een isolatiescan en een scan naar aandrijfsystemen maken deel uit van dit onderzoek. De geïdentificeerde maatregelen worden opgenomen in een uitvoeringsplan. Het bevoegd gezag kan op basis van het onderzoek en het beoordeelde uitvoeringsplan toezicht houden op het uitvoeren van de energiebesparende maatregelen.

De aanpassing van de energiebesparingsplicht naar de plicht ter verduurzaming van het energiegebruik leidt tot de volgende wijzigingen:

---

⁵ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2022/07/04/aanscherping-energiebesparingsplicht-en-omgevingsrecht> | Tweede Kamer der Staten-Generaal

⁶ Een voorhangprocedure gaat vooraf aan de vaststellingsprocedure van regels. Het betreffende besluit gaat al naar de Tweede en/of Eerste Kamer als het is opgesteld en goed bevonden door de ministerraad, maar vóór advisering door de Raad van State. Dan kunnen er dus nog wijzigingen - al dan niet op verzoek van Tweede en/of Eerste Kamer - worden aangebracht. Maar dan krijgen de kamers dus mogelijk niet de laatste tekst te zien.

- Naast energiebesparende maatregelen, worden ook maatregelen voor de productie van hernieuwbare energie en maatregelen voor het vervangen van een energiedrager⁷ verplicht, mits de maatregelen CO₂ reduceren en een terugverdientijd van vijf jaar of minder hebben.
- De doelgroep van bedrijven en instellingen waarvoor de geactualiseerde energiebesparingsplicht van toepassing is, wordt uitgebreid. Deze uitbreiding gebeurt door de plicht ter verduurzaming van het energiegebruik ook van toepassing te verklaren op vergunningplichtige inrichtingen (inrichtingen type C, inclusief de ETS-bedrijven). Deze bedrijven zijn dan niet meer uitgezonderd van deze plicht.

---

⁷ Een product dat energie bevat in de vorm van een brandstof, warmte of kracht. Primaire energiedragers zijn uit de natuur gewonnen energiedragers bijvoorbeeld aardolie, aardgas, steenkool, en vormen van duurzame energie (windmolens, waterkracht).